

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
VIDAUS VANDENŲ TRANSPORTO KODEKSO 16¹, 18, 41 STRAIPSNŲ IR ŠEŠTOJO
SKIRSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO**

Gerb. projekto rengėjai,

Susipažinęs su Vidaus vandenų transporto kodekso 16¹, 18, 41 straipsnių ir šeštojo skirsnio pakeitimo įstatymo projektu (toliau – projektas), noriu atkreipti dėmesį į keletą šiuo projektu siūlomo reglamentavimo momentų.

Projekto 1 straipsniu keičiamo Vidaus vandenų transporto kodekso 16¹ straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad „*Techninių laivų, pastatytų kaip pramoginiai laivai, taip pat pramoginių ir asmeninių laivų, kurie bus eksploatuojami vidaus vandenų plaukiojimo rajone (išskyrus valstybinės reikšmės vidaus vandenų kelius) nekomerciniais tikslais, techninė apžiūra neatliekama.*“ Pagal tokį patikslinimą pramoginiai ir asmeniniai laivai, kurie bus eksploatuojami tik valstybinės reikšmės vidaus vandenų keliuose, turės būti atliktą techninę apžiūrą.

Visų pirma, atkreiptinas dėmesys, kad ne taip ir seniai, 2019 m. gegužės mėn. Seime buvo svarstomas Vidaus vandenų transporto kodekso 4, 14, 16, 19, 26, 41 straipsnių ir priedo pakeitimo ir kodekso papildymo 16¹, 16² ir 24¹ straipsniais įstatymo projektas XIIP-3327. Šiame projekte taip pat buvo siūloma nustatyti, kad valstybinės reikšmės keliuose plaukiojantys pramoginiai ir asmeniniai laivai turi būti praėję techninę apžiūrą. Tačiau šio projekto svarstymo metu Seime (pagrindiniame – Ekonomikos komitete) buvo nuspręsta pramoginių ir asmeninių laivų (išskyrus naudojamų komerciniais tikslais), plaukiojančių valstybinės reikšmės vidaus vandenų keliais, techninių apžiūrų atsisakyti dėl šių priežasčių¹:

1) nepriklausomai nuo to, ar laivui atlikta techninė apžiūra, vidaus vandenų transporto priemonės savininkas bet koku atveju privalės užtikrinti, kad jo eksploatuojama vidaus vandenų transporto priemonė atitiktų techninius ir aprūpinimo įrangą pagal plaukiojimo rajoną reikalavimus. Kaip šios prievolės laikosi minėtas savininkas, kontroliuoja Transporto saugos administracija, t. y. ta pati institucija, kuri atlieka ir technines apžiūras. Nepriklausomai nuo to, ar atlikta vidaus vandenų transporto priemonei techninė apžiūra, Transporto saugos administracija turi įgaliojimus uždrausti eksploatuoti vidaus vandenų transporto priemonę, jei nustatys atitinkamą pagrindą. Asmuo galės vėl eksploatuoti vidaus vandenų transporto priemonę tik pašalinęs trūkumus ir pateikęs apie tai įrodymus;

2) vidaus vandenyse valstybės reikšmės keliai apima tik dalį atitinkamo vandens telkinio. Pavyzdžiui, Nemuno upės atkarpoje Druskininkai–Liškiava valstybinės reikšmės vidaus vandenų kelio plotis nustatytas – 20 m., Kauno Algirdo Brazausko hidroelektrinės (Kauno HE) tvenkinyje kelio plotis – 35 m.², kai upės plotis svyruoja nuo 80 iki 200-300 m., o Kauno HE plotis – nuo 0,3 iki 3,3 km. Taigi, tame pačiame vandens telkinyje, kaip pvz., Nemuno upė ir Kauno HE, plaukios vidaus vandenų transporto priemonės, kurioms nereikalaujama techninės apžiūros, jei jos neplauks vandens keliu, ir transporto priemonės su technine apžiūra, jei įplauks į vandens kelią. Net ir tų pačių techninių charakteristikų laivams, bus taikomi skirtingi reikalavimai ir tik dėl vienintelio aspekto – plaukimo arba ne valstybinės reikšmės keliu. Tokio skirtingo reikalavimo nustatymas gali diskriminuoti plaukiojančius valstybinės reikšmės vidaus vandenų keliu (net ir tik jį kertančius) asmenis, kitų vidaus vandenimis plaukiojančių asmenų atžvilgiu, kuriems nėra prievolės atlikti laivo techninę apžiūrą;

¹ Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komiteto 2019-05-29 išvada dėl Vidaus vandenų transporto kodekso 4, 14, 16, 19, 26, 41 straipsnių ir priedo pakeitimo ir kodekso papildymo 16¹, 16² ir 24¹ straipsniais įstatymo projekto XIIP-3327. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/6b455d7082aa1e98a8298567570d639?jfwid=-owx42eufn>

² VĮ Vidaus vandens kelių direkcijos generalinio direktoriaus 2019 m. balandžio 9 d. įsakymas Nr. 4S-34, kuriuo nustatytas 2019 metais eksploatuojamų valstybinės reikšmės vidaus vandenų kelių sąrašas http://vvkd.lt/wp-content/uploads/2019/04/4S-34_1.pdf

3) skirtingų sąlygų nustatymas dėl techninių apžiūrų praktikoje gali lemti nemažai nesusipratimų ir konfliktinių situacijų tarp vidaus vandenų transporto valdytojų ir šių priemonių eksploatavimą kontroliuojančių subjektu. Ginčai kiltų siekiant nustatyti, ar visgi laivas įplaukė į vandens kelią, ar ne. Kadangi vandens keliai žymimi navigaciniais ženklais (bojomis), kurie statomi (inkaruojami) pakankamai dideliu atstumu, vienas nuo kito, abejotina ar bus galima tiksliai nustatyti laivo, kuriam techninė apžiūra neprivaloma, įplaukimo į vandens kelią faktą, ypatingai vidaus vandenų transporto savininkui. Tuo galimai gali pasinaudoti ir kontroliuojantis subjektas, atsirasti galimų korupcijos apraiškų.

Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komitetas, pritaręs paminėtoms aplinkybėms, patobulinto projekto XIIP-3327(2) 4 straipsnyje Vidaus vandenų transporto kodeksas papildytas 16¹ straipsniu, nustatė „*Techninių laivų, pastatytų kaip pramoginiai laivai, taip pat pramoginių ir asmeninių laivų, kurie bus eksploatuojami vidaus vandenų plaukiojimo rajone nekomerciniais tikslais, techninė apžiūra neatliekama.*“ Pagal šią formulotę buvo aiškiai pasisakyta kad visuose vidaus vandenyse nekomerciniais tikslais eksploatuojamiems pramoginiams ir asmeniniams laivams techninė apžiūra neatliekama, jei jie neeksploatuojami komerciniais tikslais. Pažymėtina, kad Ekonomikos komiteto išvadai ir patikslintam projektui XIIP-3327(2) 2019-06-27 pritarė Seimas. 2019-07-09 Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Vidaus vandenų transporto kodekso 4, 14, 16, 19, 26, 41 straipsnių ir priedo pakeitimo ir kodekso papildymo 16¹, 16², 24¹ straipsniais įstatymą Nr. XIII-2295, kuriame ir buvo įtvirtinta nuostata, nereikalaujanti *pramoginių ir asmeninių laivų, naudojamų nekomerciniais tikslais, techninių apžiūrų.*

Taigi, Lietuvos Respublikos Seimas jau yra nusprendęs, kad iš pramoginių ir asmeninių laivų nebus reikalaujama techninių apžiūrų, net jei jie plaukios ir valstybinės reikšmės vidaus vandenų keliais, jei šie laivai nebus eksploatuojami komerciniais tikslais. Tuo tarpu Vidaus vandenų transporto kodekso 16¹, 18, 41 straipsnių ir šeštojo skirsnio pakeitimo įstatymo projektu vėl siūloma nustatyti reikalavimą valstybinės reikšmės vidaus vandenų keliais plaukiojančioms visoms transporto priemonėms atlikti techninę apžiūrą, kai Seime buvo šio reikalavimo atsisakyta.

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal projekto aiškinamąjį raštą šis pakeitimas grindžiamas tik poreikiu ištaisyti įstatymo galimus netikslumus, t. y. *suderinti minėto kodekso 16¹ straipsnio 2 dalį,* kurioje nustatyta, kad pramoginių ir asmeninių laivų, kurie bus eksploatuojami vidaus vandenų plaukiojimo rajone nekomerciniais tikslais, techninė apžiūra neatliekama, *su 16¹ straipsnio 4 dalimi,* kurioje nustatyta, kad Vidaus vandenų laivų registre įregistruoto pramoginio ar asmeninio laivo, kuris eksploatuojamas Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės keliuose, ne vidaus vandenų plaukiojimo rajone arba komerciniais tikslais, techninė apžiūra pirmą kartą atliekama prieš pradedant jį eksploatuoti ir galioja trejus metus. Šiuo atveju reikia pažymėti, kad pagrindimas netikslus (klaidinantis), kadangi:

1) kaip jau minėta, pakeitus Vidaus vandenų transporto kodekso 16¹ straipsnio antrą dalį pagal projekte siūlomus pakeitimus, būtų nustatyta prievolė atlikti pramoginių ir asmeninių laivų, eksploatuojamų valstybinės reikšmės vidaus vandenų keliuose, techninę apžiūrą, nors jos atsisakyta 2019-07-09 Lietuvos Respublikos Seimo priimtu Vidaus vandenų transporto kodekso 4, 14, 16, 19, 26, 41 straipsnių ir priedo pakeitimo ir kodekso papildymo 16¹, 16², 24¹ straipsniais įstatymu Nr. XIII-2295. Pagrindimo, kodėl nedelsiant vėl reikia nustatyti tokias apžiūras, nepateikta, kaip ir nepateikta informacija apie tai, kad išnyko priežastys dėl kurių tokios apžiūros Seime buvo atsisakyta, arba atsirado naujos svarios aplinkybės, kad tokia apžiūra būtų nustatyta;

2) skiriasi Vidaus vandenų transporto kodekso 16¹ straipsnio 2 ir 4 dalių nuostatų paskirtis: 2 dalyje nustatoma kokiems laivams (ne)atliekama techninė apžiūra, o 4 dalis papildo 2 dalį, nustatydama tik techninių apžiūrų periodiškumą, bet nereglamentuodama, kokiems laivams tokia apžiūra atliekama. Taigi, esant poreikiui, reikėtų derinti 16¹ straipsnio 4 dalies nuostatas su minėto straipsnio 2 dalies nuostatomis, o ne atvirkščiai, kaip siūlo projekto autoriai.

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, siūlytina Vidaus vandenų transporto kodekso 16¹, 18, 41 straipsnių ir šeštojo skirsnio pakeitimo įstatymo projekte atsisakyti Vidaus vandenų transporto kodekso 16¹ straipsnio 2 dalies pakeitimų ir, atsižvelgiant į poreikį suderinti šio straipsnio 2 ir 4 dalių nuostatas, minėto projekto 1 straipsnį išdėstant taip:

„1 straipsnis. 16¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 16¹ straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Vidaus vandenų laivų registre įregistruoto pramoginio ar asmeninio laivo, kuris eksploatuojamas ~~Lietuvos Respublikos~~ valstybinės reikšmės **vidaus vandenų** keliuose **komerciniais tikslais; arba** ne vidaus vandenų plaukiojimo rajone ~~arba komerciniais tikslais~~, techninė apžiūra pirmą kartą atliekama prieš pradedant jį eksploatuoti ir galioja trejus metus, jeigu nuo pastatymo nepraėjo vieni metai, arba dvejus metus, jeigu nuo pastatymo praėjo vieni metai ir daugiau. Kitos techninės apžiūros atliekamos kas dvejus metus.“

Pagarbiai
Rimvydas L.